

K2

17 MENOT X-on-tapahtuma kouluikäisille Ouluhallilla

19 LUKIJALTA Lapset ja nuoret huomioon kuntien päätöksenteossa

27 TV JA RADIO Stallone ryhtyy yhden miehen armeijaksi

Ile Kallio soitti usein Remun rinnalla

Sivu 16

Verkko paisutti keskustelua

Julkisen toimijan menettelyä saa arvostella rankalla kädellä

Mediatohtori

Toimitukset pitävät nykyään ahkerasti yhteyksiä omaan lukijakuntaansa internetin kautta. Median ylläpitämät verkkosivustot ovatkin suosituimpia internet-keskustelujen alueita.

Perinteisiin yleisönoastoihin verrattuna internet on avannut ennennäkemättömät mahdollisuudet ottaa kantaa eri asioihin ja toteuttaa näin henkilökohtaisia sananvapautta.

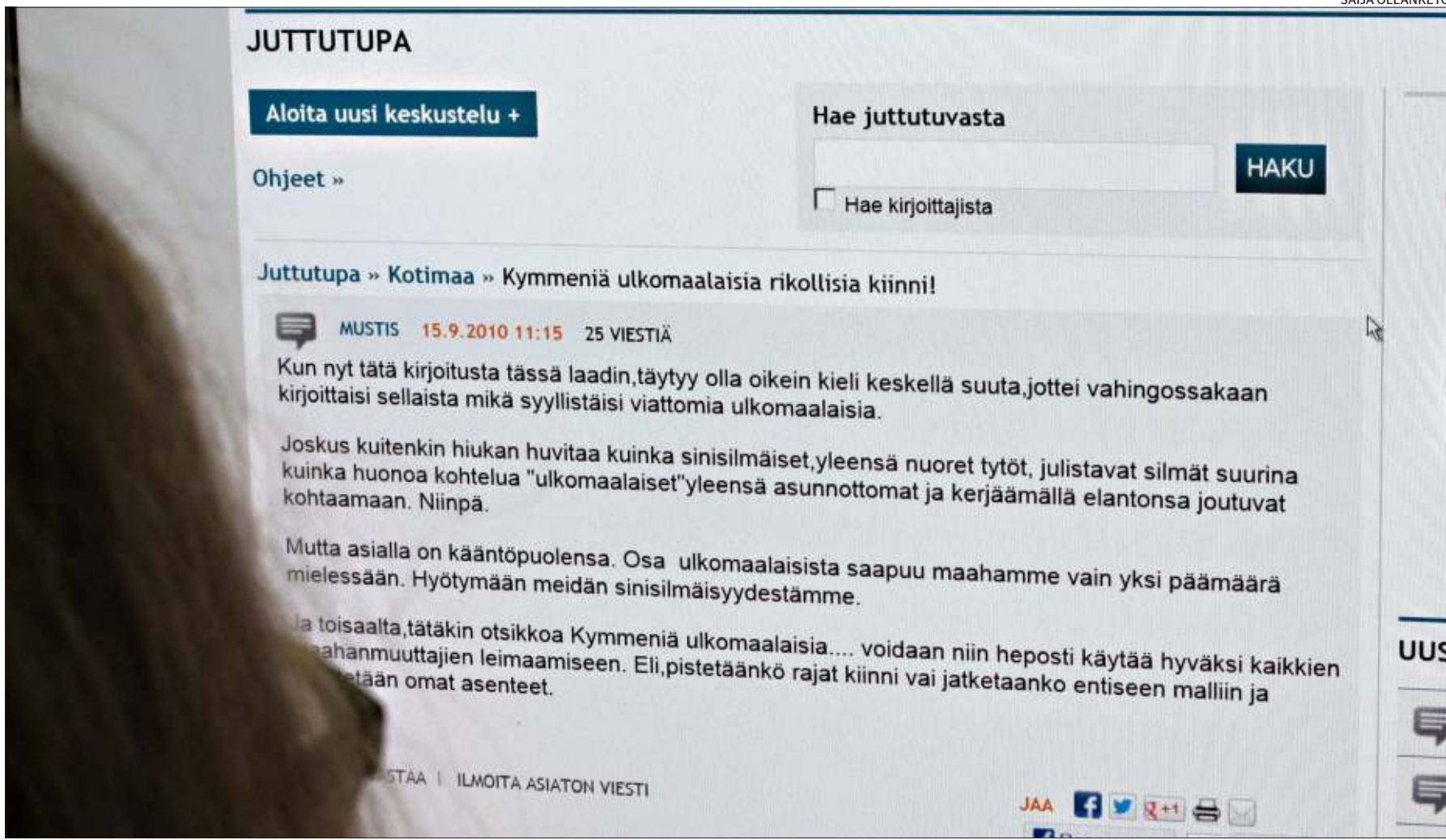
Koska ilmaisunvapaus on jokaisen perusoikeus, sitä voidaan rajoittaa vain poikkeuksellisesti. Verkkosivuston ylläpitäjä voi kuitenkin päättää, mitä se pitää omilla sivustollaan julkaisemisen arvoisena. Mediatohtorille säännöstely on ennen kaikkea eettinen kysymys. Pyrkimyksestä on kantaa julkaisijan vastuuta omasta toiminnasta.

Palstalle kirjoittavat kantavat itse suurimman juridisen vastuun verkkoviestien sisällöstä, samoin muut kirjoittamiseen aktiivisesti osallistuneet. Yleistä turvallisuutta ja järjestystä ei saa vaarantaa esimerkiksi rasistisilla puheilla, rikoksiin yllyttämällä tai uskonrauhaa rikkomalla. Sananvapaus ei myöskään oikeuta loukkaamaan yksittäisten henkilöiden yksityisyyttä tai mainetta.

Liian herkä julkaisukiellot kuitenkin rajoittavat jokaiselle kuuluvaa sananvapautta. Rajoitukset liittyvät useimmiten asioiden esitystapaan, eivätkä siihen, mistä asioista puhutaan. Sananvapauden laaja tulkin näkyy esimerkiksi Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen ratkaisuissa. Niiden mukaan myös loukkaavat, järkyttävät ja levottomuutta aiheuttavat kärjistyset ja provokaatiot sellaisenaan ovat osa ilmaisunvapautta. Poliittiseen keskusteluun osallistumista ei saisi lainkaan rajoittaa.

Lainvastaisen ja sananvapauden mukaisen viestinnän välisen rajanveto voi olla kuitenkin ongelmallista ja tulkinvaraista. Viime kädessä joudutaankin tulkitsemaan kirjoittajan tarkoitusta perusteella hyvinkin henkilökohtaisesti, jos arvostelu voidaan tulkita henkilön menettelyn arvioimiseksi. Fyysistä turvallisuutta vaarantavat laittomat uhkaukset ja toimintakehotukset voivat sitä vastoin olla lainvastaisia.

Internetin avoimen sivuston **Olen valmis istumaan muuta-**

Monet verkkokeskustelijat kirjoittavat rävköitä tekstejään kieli keskeillä suuta. Ihan mitä tahansa nettiin ei voi laittaa. Monet tekstit löytyvät verkosta jopa vuosien päästä.

Verkkokeskustelujen pelisäännöt esille

Mediatohtori-palstalla loppuvuoden aikana käydään läpi verkkokeskustelujen pelisääntöjä ja lukijoiden vapauksia verkkokirjoittajina.

Aukuksi tarkastellaan verkkopalstalle kirjoittavien ja julkaisijan juridisia vastuuksia.

Toisen osan aiheena ovat toimitusten eettiset velvoitteet verkkokeskustelujen ylläpitäjänä ja julkaisijana.

Kolmannella kerralla käsitellään verkkokeskustelujen ylläpitokäytäntöjä sekä toimituksen tekemä valintoja ja mielipiteiden ja muiden viestien julkaisemisessa.

man vuoden [silloisen maahanmuuttoministeri] Astrid Thorsin taposta perustaja sai ehdollista vankeutta kunnianloukkauksesta, laittomasta uhkauksesta ja kiihottamisesta kansanryhmiä vastaan. Oikeuden mukaan arvostelu ei kohdistunut Thorsin virkatöihintään, vaan loukkauksellaan vaarantamassa turvallisuutta. Lisäksi uhkauksen pelättiin johtavan todelliseen vaaratilanteeseen. Raskauttavaa asiassa oli, että tuomittiin oli sivuston perustajassaan pyrkinyt saamaan sille mahdollisimman laajaa julkisuutta.

Hieman vastaavassa tapauksessa valtiovarainministeri Jyrki Kataisen ja pääministeri Matti Vanhasen ampumista ja eduskunnan räjäyttämistä uutisryhmän kes-

Usein kirjoittajien ilmaisunhalu onkin kiihottamillaan kappakierroksen jälkeisinä aamuyön tunteina, kun heikentyneet harkintakyky nukkua jo ruusunen.

kustelupalstalla ehdottaneen kirjoittajan syytteet kuitenkin kaatuivat. Oikeus mielsi kirjoituksen mielipiteen ilmaisuksi ja kirjoittajan turhautumiseksi yleiseen taloudelliseen tilanteeseen ja poliittikkaan. Kirjoituksen ilmaisuja, kuten "voisin vaikka itsekin ampua" ei tulkittu konkreettiseksi kehoitukseksi tai houkutukseksi väkivaltaan.

Keskustelupalstan ylläpitäjän vastuun sisällöstä voi tulla arvioitavaksi toisin kuin kirjoittajan kohdalla vain jos ylläpitäjä tietoisesti sallii palstansa

muodostuvan rikollisten viestien julkaisukanavaksi. Internet on suomalaisessa lainsäädännössä yksi joukkoviestinnän jakelukanava lehdistön, radion ja television ohella. Laissa on kuitenkin erotettu toisistaan verkkoyhteisö ja verkkoviestit. Edellinen on säännöllisesti julkaittava, laajempi sisältökokonaisuus verkossa. Jälkimmäinen on vastaavasti mikä tahansa yksittäinen viesti, esimerkiksi median ylläpitämällä keskustelupalstalla.

Avoimia keskustelupalstoja ei tulkita verkkoyhteisön osiksi, eikä tällaisista palveluista ylläpitäjillä ole nimenomaista velvollisuutta valvoa erikseen palstalla käytävien keskustelujen laimukaisuutta. Toimintusten tuomittaminen yleisön mielipiteiden julkaisemisesta ylipäätään voisi olla ongelmallista, koska perinteisesti media on julkaisufoorumien tarjoajana merkittävä rooli myös yksityisten ihmisten ilmaisuvapauden turvaamisessa.

Valvontavelvoitteen puuttuminen ei kuitenkaan rajaa pois sivuston ylläpitäjän velvoitteita reagoida ylläpitämällään palveluilla käytäviin lainvastaisiin keskusteluihin. Rangaistavuus kuitenkin edellyttää ylläpitäjältä tahallisuutta. Näin käy esimerkiksi, jos tämä ei poista ilmeisen lainvastaista, kansanryhmän turvallisuutta vaarantavaa aineistoa sivustoltaan saamastaan huomautuksesta

huolimatta, vaikka poistaminen olisi teknisesti mahdollista. Verkkosivuston ylläpitäjään kohdistuvalla sääntelyllä pyritään puuttamaan verkossa julkaistuihin rasistisiin viesteihin aiempaa nopeammin ja estämään tai rajoittamaan niiden mahdollisesti synnyttämää vahinkoa. Myös verkkopalveluja tarjoavien operaattorien on keskeytettävä lainvastaisten verkkoviestien ja kielu viranomaisen määräyksestä, jos viestin pitäminen yleisön saatavilla on sisällön perusteella ilmeisen rangaistavaa. Lainvastaiksi todetut viestit on tarvittaessa myös poistettava.

Ensimmäisen Facebook-sivuston koskeneen oikeusratkaisun mukaan keskusteluryhmän *Maahanmuuttokeskustelu ilman sensuuria* perustaminen Facebookiin sellaisenaan ei ollut rikos, eikä ryhmän perustajalla ollut velvoitetta ryhtyä keskustelun ylläpitäjäksi, jolle keskustelun valvonta lain mukaan kuuluisi. Perustaja ei ollut perustamisvaiheessa tietoinen sivustolle myöhemmin lähetettävien viestien lainvastaisuudesta, eikä hänellä ollut mahdollisuuksia poistaa laittomia viestejä tai koko keskusteluryhmää. Osa lainvastaisten viestien kirjoittajista tuomittiin kiihottamisesta kansanryhmiä vastaan.

Keskustelupalstojen valvominen on usein jälkikäteistä reagointia jo tapahtuneeseen eikä kaikkea epätoivottavaa tai edes

laitonta sisältöä välttämättä pystyvä karsimaan ensinkään. Lisäksi suosittujen palstojen kaikkien viestien edes pintapuolinen läpikäyminen on käytännössä mahdotonta.

Toimitustyön näkökohdasta julkaisijan vastuun rajoittaminen on käytännöllistä. Päinvastoin kuin tiedotusvälineiden varsinaisissa verkkoyhteisöissä, keskustelupalstojen viestejä ei valikoida julkaittaviksi journalistin perusteella. Toimitukset eivät välttämättä myöskään oikoule tai käsittele julkaisemistaan tekstejä.

Media-alan ongelmalla kuitenkin on se, että yleisön tuottamat verkkoviestit miellettään toimintuuden tuottamaksi aineistoksi, jolloin keskustelupalstojen ylläpitäjien heikentävät journalistin uskottavuutta laajemmin.

Alalla onkin pidetty tärkeänä keskustelupalstojen sisältöjen liittämistä osaksi journalistin itsesääntelyä, jotta toimitukselliset sisällöt erottuisivat edukseen sosiaalisen mediassa. Eettiseen itsesääntelyyn palataan tämän sarjan seuraavassa osassa.

Heikki Kuutti

heikki.kuutti@ju.fi

Viestintäoikeuden ja journalistin etikan asiantuntija, FT Heikki Kuutti arvioi tällä palstalla Kalevan juttuja. Hän keskittyy loppuvuoden teksteissään verkkokeskustelujen pelisääntöihin ja lukijoiden vapauksiin verkkokirjoittajina. Mediatohtoripalsta on luettavissa myös Kalevan verkkosivulla.

Kotistudiossa

Heikki Uusitalo
heikki.uusitalo@kaleva.fi

Onko uutisilla tulevaisuutta televisiossa?

Ykköseltä, kakkoselta, kolmoselta ja Neloselta tulee päivän aikana yhteensä 18 televisioutuitset. Siihen päälle tulevat vielä aamutelevisioiden jopa puolen tunnin välein näkyvät uutiset.

Äkkiniäinen päätelmä: televisiuutisilla täytyy mennä todella hyvin.

Omalla tavallaan meneekin. Pääuutislähetyskällä on hyvät katsojaluvut, ja ne ovat pidettyjä sekä keskustelua herättäviä ohjelmia.

Tulevaisuus ei ole välttämättä yhtä ruusuinen, kuten ei ole koko perinteisen televisiohistoriankaan. Alalla on ollut menossa samanlainen, tai oikeastaan kovempi, rakennemuutos kuin muuallakin mediakentässä.

Ylen entinen toimitusjohtaja, kansanedustaja Mikael Jungner (sd.) kirjoitti viime viikolla Iltalehden blogissaan, että tulevaisuudessa nykytuotoinen uutistoiminta mainosrahoitteisessa televisiossa todennäköisesti ajetaan alas.

Jungnerin mukaan Netflixin kaltaiset nettijakelijat muodostavat koko sisällöntuotannon ja kurjistavat muutenkin uusien kilpailijoiden puristuksessa olevat televisio-kanavat. Jungner kirjoittaa, että etenkin nuoret edelläkävijät siirtyvät nopeasti nettijakelun pariin, ja television mainosrahat vähenevät sen myötä merkittävästi.

Tämä voi olla Jungnerin mukaan kuolinisku mainoskanavien uutisille. Jungnerin näkemys on piirun verran provokatiivinen, mutta ison kuvan hän piirtää oikein. Mainosrahoista on käynnissä kilpailu, jossa kanavia ja julkaisualueita on ennen näkemätön ja kasvava määrä.

"En uskalla olla optimistinen muiden kuin Ylen uutisten puolesta. Ne kun on verolla rahoitettu."

Samaan aikaan perinteisestä telkkarista on tullut vanhanaikainen ja mainosten kohdistaminen yleisölle on entistä vaikeampaa.

Suoria lähetyskäs katsotaan yhä silloin, kun ne tulevat televisiossa. Muut ohjelmat katsotaan silloin, kun se itselle parhaiten sopii.

Televisio-kanavien verkkopalvelut mahdollistavat tämän, mutta ennen kaikkea vaivattomasti käytettävät digitaaliset videot ovat mullistaneet 2000-luvun jälkipuolteen katsomiskultuuria. Voi kysyä, että kuka jättää mainokset kelaamatta, kun katsoo ohjelman boksilta? Mainosraha virtaa jatkossakin sinne, missä mainostaja saa rahalleen vastinetta. Voi hyvin olla, että vanhat digitaalisen maailman osaajat eli televisio-kanavat keksivät keinon kerätä rahansa jollain tavalla.

Uutisten suurlukuluttajana en silti uskalla olla optimistinen muiden kuin Ylen uutisten puolesta. Ne kun on verolla rahoitettu.

Michelangelon teoksia Helsinkiin helmikuussa

KUVATAIDE Italialaisen renessanssitaiteilijan Michelangelo Buonarrotin (1475-1564) teoksiin voi tutustua Suomessa helmikuussa, jolloin helsinkiläisessä Sinebrychoffin taidemuseossa avataan näyttely *Michelangelo ja Sikstuksen kappeli*. Näyttely esittelee piirustuksia ja taidefotoja Casa Buonarrotin kokoelmista Firenzestä.

Näyttelyn ytimen muodostavat Michelangelon maalauksellisen pääteoksen eli Sikstuksen kappelin freskot. Esille asetetaan viisitoista Michelangelon luonnospöytäkuviota, joiden kautta voi tarkastella freskojen syntyprosessia.

Museossa voi tutustua myös Giorgio Ghisin 1500-luvulla Sikstuksen kappelista tekemään kymmenen teoksen kaiverussarjaan.

Näyttely aukeaa helmikuun 15. päivänä ja päättyy toukokuun puolivälissä. (STT)

Iiris Rannio hakee Kuopion teatterinjohtajaksi

TEATTERI Kuopion kaupunginteatterin johtajan valintaa valmistelevalta työryhmältä kutsuu haastattelulle neljä hakijaa. Haastateltavat ovat valtiotieteen maisteri, teatteriohjaaja Jaakko Kuusi Turusta, filosofian maisteri, teatteriohjaaja Pekka Laasonen Imatralta, taidehallinnon maisteri, yrittäjä Anja Lappi-Hautamäki Kuopiosta ja kasvatustieteen maisteri, teatteriohjaaja Iiris Rannio Kuopiosta.

Rannio on vierailut ohjaajana Kemini, Kajaanin ja Oulun kaupunginteattereissa. Kemini kaupunginteatterissa hänen viimeisimmät ohjauksensa ovat *Pyykkärit* (2012) ja *Niskavuoren nuori emäntä* (2011). Oulussa Rannio ohjasi *Prinsessa Rosa Ruususen* (2010).

Uuden johtajan toimikausi alkaa ensi elokuun alussa. Hän seuraa tehtävässä Lasse Lindemanin. (STT, Kaleva)

Maahanmuuttajat kuumementavat tunteita

Monet esimerkit Kalevan keskustelupalstalta osoittavat, että maahanmuuttoon liittyvät asiat kuumentavat tunteita. Mediatohtori Heikki Kuutti arvioi tässä joitakin esimerkkejä:

1 He (ulkomaalaiset) eivät todellakaan usko puhetta eivätkä yleensä näytä noudattavan hyvää käytöstapojaa, vaikka olisivat selvinpää. Ulkomaalaisista tärkeisiin syyllistyvät [suomalaisista] leidiä mukaan 9/10. Suomalaiset miehet saavat (leidiä arvion mukaan) hyvän arvosanan. Suomalaisista vain 2/10 käyttäytyy sopimattomasti, vaikka kaikki olisivat humalassa. Suomalaisista kaikki herrasmiehiä selvinpää. Tämä tieto siis 6 nuorelta, hienoilta tytöiltä ja naisilta. Kun kuulemma pakit antaa, alkaa vihameilinen nimitely vie-

raalla kielellä, huudetaan hulluna päin naamaa ja koko porukka (liikkuvat porukassa) lääppivät ja pelottelevat. (Iso-Jorma) Viesti on huhupuheisiin pohjautuvaa "tilastoa" ulkomaalaisten vastuukselliseen pohjautuvaa. Viesti on hienosti laimennettu, mutta ei ole riittävästi vakuuttavaa johtakseen järjestysongelmiin.

2 Jottei totuus unohtuisi: Helsingissä ulkomaalaistaustaisen osuus seksuaalirikoksista on 46.2%, väestöstä ulkomaalaisten osuus on 6.4%. Vastaavat luvut Oulussa, rikoksista 41.2%, osuus väestöstä 1.9% Lähde: Ajankohtainen

kakkonen, 22.1.2008 (Late) Edellistä vakuuttavampi vertailutieto viestissä mainitun Yleisradio-lähteen ansiosta. Prosenttiluvut eivät kuitenkaan kerro rikoksista tuomittujen absoluuttisista henkilöistä. Henkilöiden "ulkomaalaistausta" on siinä määrin epämääräinen tunnistustieto, ettei se altista viittauksen kohteita selkeään vaaratilanteeseen.

3 Paljonko siis mamu maksaa suomele? Kerropa faktaa paljonko menee euroja yhden mamun ylläpitoon? Et tiedä? No, kyllähän tuollainen asia on helposti tarkistettavissa, enemmän kuitenkin kuin suomalaisen (Virallinen) Väite ilman riittävän uskotavia perusteita, mutta vetoaa kuitenkin herkästi kaikkiin vero-

maksajiin, vaikka rahasummia ei pystytäkään tuomaan esiin. Sosiaaliturva ja rahanjako on kuitenkin tärkeä osa poliittista keskustelua ja kuuluu sananvapauden käyttöön ytimeen, vaikka mielipide sisältäkin tässä selkeän vastakkainasettelun suomalaisen ja maahanmuuttajien välillä.

4 Ei muuta kuin työleiri pystyyn mamuonnenonkijoille ja Sallan Naruskaan! Palkka 8 euroa per päivä ja työmarkkinatuki päälle. Sitten ensimmäisen talven jälkeen katsotaan vieläkö on paikalla ja aletaan sitten eteneä mamuasioissa. (Vihainen mies) Varsin konkreettinen toimituskehoitus, jonka uhkaa yleiselle järjestykselle vähentää kuitenkin se, että on suunnattu

kadunmiesten sijasta (vastuullisille) viranomaisille ja enemmänkin harkinnan kohteeksi. "Maahanmuuttaja" on "ulkomaalaistaustaisen" ohella käsitteinen varsin epämääräinen, eikä kohdistu selkeästi tiettyyn ulkoisesti erottuvaan vähemmistöryhmään.

5 Oulun kaupungilla on näköjään liikaa rahaa käytettävissä, pannaan pakolaiset asumaan kalliisti woolle????? Sivakalta löytyy tähän tarkoitukseen halpa-asuntoja, SE JOKA SIJOTTA PAKOLAISET ASUMAAN; HUOMATKAA NÄMÄ ASUNNOT!!!!!! (Rasisti) Huuromerkeistään ja verbaalikirjoituksesta huolimatta varsin mallittainen poliittinen arvostelu paikallista asutopo-

6 Onko tämä keskustelu todellinen? Kaikki olemme ihmisiä ja kenenkään täällä Suomessa oleskelevan ei tarvitse nähdä nälkää. Sehän on hyvä asia! Miksi joidenkin pitää käyttää energiansa kylläämiseen, ka-

dehtimiseen ja jopa vihaamiseen? (Raspberry) Maahanmuuttokeskustelu tasapainottava kommentti, jolla yritetään suhteuttaa keskustelussa käytyjen asioiden merkityksiä. Kommentti jää kuitenkin herkästi vastakkaisena näkemyksenä alakynteen keskustelijoiden valtaviiran esittämistä mielipiteistä.